

Correctievoorschrift VMBO-GL en TL

2019

tijdvak 1

beeldende vakken CSE GL en TL

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1 Regels voor de beoordeling
- 2 Algemene regels
- 3 Vakspecifieke regels
- 4 Beoordelingsmodel
- 5 Aanleveren scores
- 6 Bronvermeldingen

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 41 en 42 van het Eindexamenbesluit VO.

Voorts heeft het College voor Toetsen en Examens op grond van artikel 2 lid 2d van de Wet College voor toetsen en examens de Regeling beoordelingsnormen en bijbehorende scores centraal examen vastgesteld.

Voor de beoordeling zijn de volgende aspecten van de artikelen 36, 41, 41a en 42 van het Eindexamenbesluit VO van belang:

- 1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen en het proces-verbaal van het examen toekomen aan de examinerator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinerator past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
- 2 De directeur doet de van de examinerator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal en de regels voor het bepalen van de score onverwijld aan de directeur van de school van de gecommitteerde toekomen. Deze stelt het ter hand aan de gecommitteerde.

- 3 De gecommiteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
De gecommiteerde voegt bij het gecorrigeerde werk een verklaring betreffende de verrichte correctie. Deze verklaring wordt mede ondertekend door het bevoegd gezag van de gecommiteerde.
- 4 De examinerator en de gecommiteerde stellen in onderling overleg het behaalde aantal scorepunten voor het centraal examen vast.
- 5 Indien de examinerator en de gecommiteerde daarbij niet tot overeenstemming komen, wordt het geschil voorgelegd aan het bevoegd gezag van de gecommiteerde. Dit bevoegd gezag kan hierover in overleg treden met het bevoegd gezag van de examinerator. Indien het geschil niet kan worden beslecht, wordt hiervan melding gemaakt aan de inspectie. De inspectie kan een derde onafhankelijke corrector aanwijzen. De beoordeling van deze derde corrector komt in de plaats van de eerdere beoordelingen.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de regeling van het College voor Toetsen en Examens van toepassing:

- 1 De examinerator vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.
- 2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examinerator en door de gecommiteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met correctievoorschrift. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.
- 3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
 - 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
 - 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend in overeenstemming met het beoordelingsmodel;
 - 3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;
 - 3.4 indien slechts één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
 - 3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
 - 3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;

- 3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;
- 3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen;
- 3.9 indien een kandidaat op grond van een algemeen geldende woordbetekenis, zoals bijvoorbeeld vermeld in een woordenboek, een antwoord geeft dat vakinhoudelijk onjuist is, worden aan dat antwoord geen scorepunten toegekend, of tenminste niet de scorepunten die met de vakinhoudelijke onjuistheid gemoeid zijn.
- 4 Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de hoofdletter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Voor een juist antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal scorepunten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer dan één antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.
- 5 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 6 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 7 Indien de examinerator of de gecommiteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan het College voor Toetsen en Examens. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.
- 8 Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.
- 9 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.
Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.
De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer.

NB1 *T.a.v. de status van het correctievoorschrift:*

Het College voor Toetsen en Examens heeft de correctievoorschriften bij regeling vastgesteld. Het correctievoorschrift is een zogeheten algemeen verbindend voorschrift en valt onder wet- en regelgeving die van overheidswege wordt verstrekt. De corrector mag dus niet afwijken van het correctievoorschrift.

NB2 *T.a.v. het verkeer tussen examinerator en gecommiteerde (eerste en tweede corrector):*

Het aangeven van de onvolkomenheden op het werk en/of het noteren van de behaalde scores bij de vraag is toegestaan, maar niet verplicht. Evenmin is er een standaardformulier voorgeschreven voor de vermelding van de scores van de kandidaten. Het vermelden van het schoolexamencijfer is toegestaan, maar niet verplicht. Binnen de ruimte die de regelgeving biedt, kunnen scholen afzonderlijk of in gezamenlijk overleg keuzes maken.

NB3 *T.a.v. aanvullingen op het correctievoorschrift:*

Er zijn twee redenen voor een aanvulling op het correctievoorschrift: verduidelijking en een fout.

Verduidelijking

Het correctievoorschrift is vóór de afname opgesteld. Na de afname blijkt pas welke antwoorden kandidaten geven. Vragen en reacties die via het Examenloket bij de Toets- en Examenlijn binnenkomen, kunnen duidelijk maken dat het correctievoorschrift niet voldoende recht doet aan door kandidaten gegeven antwoorden. Een aanvulling op het correctievoorschrift kan dan alsnog duidelijkheid bieden.

Een fout

Als het College voor Toetsen en Examens vaststelt dat een centraal examen een fout bevat, kan het besluiten tot een aanvulling op het correctievoorschrift.

Een aanvulling op het correctievoorschrift wordt door middel van een mailing vanuit Examenblad.nl bekendgemaakt. Een aanvulling op het correctievoorschrift wordt zo spoedig mogelijk verstuurd aan de examensecretarissen.

Soms komt een onvolkomenheid pas geruime tijd na de afname aan het licht. In die gevallen vermeldt de aanvulling:

- Als het werk al naar de tweede corrector is gezonden, past de tweede corrector deze aanvulling op het correctievoorschrift toe.
en/of
- Als de aanvulling niet is verwerkt in de naar Cito gezonden Wolf-scores, voert Cito dezelfde wijziging door die de correctoren op de verzamelstaat doorvoeren.

Dit laatste gebeurt alleen als de aanvulling luidt dat voor een vraag alle scorepunten moeten worden toegekend.

Als een onvolkomenheid op een dusdanig laat tijdstip geconstateerd wordt dat een aanvulling op het correctievoorschrift ook voor de tweede corrector te laat komt, houdt het College voor Toetsen en Examens bij de vaststelling van de N-term rekening met de onvolkomenheid.

3 Vakspecifieke regels

Voor dit examen zijn geen vakspecifieke regels vastgesteld.

4 Beoordelingsmodel

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Aan het juiste antwoord op een meerkeuzevraag wordt 1 scorepunt toegekend.

Zelfportretten

1 maximumscore 2

voorbeelden van juiste aspecten van de voorstelling:

- kostbare kleding / kostbare mantel, baret met veer
- kostbare ketting(en)
- weldoorvoed
- verzorgde haren

per juist aspect

1

2 maximumscore 1

voorbeelden van een juist antwoord:

(realistische / virtuoze / gedetailleerde weergave van **licht** in):

- clair-obscur (zoals de sterke lichtval op zijn rechterwang contrasterend met de schaduwpartijen / de felverlichte veer)
- glimlichten (op de edelsteen op baret / op de ketting / op het fluweel)
- slagschaduw (silhouet op de muur / op gelaat (van baret))
- eigenschaduw (bij de borstpartij)

3 maximumscore 1

voorbeelden van een juist antwoord:

(realistische / virtuoze / gedetailleerde weergave van **textuur** in):

- de stofuitdrukking van het (zachte) fluweel van de cape
- de textuur van de (harige) veren op zijn baret
- de stofuitdrukking van het borduurwerk op zijn mantel
- de textuur van het (krullende) haar
- de textuur van de gezichtshuid / het vlassige baardje

4 C

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

5 maximumscore 2

voorbeelden van juiste aspecten:

- de weergave van het gezicht / de blik
- de weergave van het haar
- de houding van schouders / nek / hoofd
- lichtinval op het gezicht / schaduwwerking
- compositie / plaats van het portret in het vlak
- gezichtsuitdrukking
- grootte portret ten opzichte van het kader / afsnijding
- plasticiteit

per juist aspect

1

6 maximumscore 1

voorbeelden van een juist antwoord:

- Hij suggereert schaduw door het plaatsen van meer of juist minder lijnen / arcering.
- Hij suggereert de vormen in het gezicht door de lijnen de rondingen van het gezicht te laten volgen.

7 maximumscore 2

voorbeelden van juiste redenen:

- onderzoek naar eigen persoonlijkheid / identiteit
- niet afhankelijk van een opdrachtgever
- experimenteren mogelijk
- altijd beschikbaar
- gratis

per juiste reden

1

8 maximumscore 2

voorbeelden van juiste verschillen:

Rembrandt	Schiele
hoofd rechtop	hoofd naar voren gebogen / scheef
neutrale gezichtsuitdrukking	vreemde / verwrongen gezichtsuitdrukking
hand niet zichtbaar	(gebarende) hand zichtbaar
kostbare kleding	sobere kleding
(half)lang haar	kort haar
geen tot lichte gezichtsbehaarung	snor
hoofddekseel	blootshoofds

per juist verschil

1

Vraag	Antwoord	Scores
<p>9 maximumscore 1 voorbeelden van een juist antwoord:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Hij hanteert een fijn penseel. – Hij zet onzichtbare / fijne penseelstreken. 		
<p>10 maximumscore 1 voorbeelden van een juist antwoord:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Hij hanteert een breed penseel of een kwast. – Hij plaatst zichtbare / grove verfstreken. 		
<p>11 A</p>		
<p>12 maximumscore 2 voorbeelden van juiste aspecten van de voorstelling:</p> <ul style="list-style-type: none"> – chique kleding / jurk – statige houding – kostbare sieraden – klassieke / kostbare meubels, klassiek interieur – (kostbaar / groot) schilderij aan de muur – verzorgd / verzorgd haar, verzorgde make-up en nagels 		
<p>per juist aspect</p>		1
<p>13 maximumscore 2 voorbeelden van juiste handelingen:</p> <ul style="list-style-type: none"> – passende kleding aandoen – een passend kapsel laten stylen / een passende pruik opzetten – passende make-up / juiste grime aanbrengen – de juiste houding aannemen – de juiste gezichtsuitdrukking aannemen 		
<p>per juiste handeling</p>		1
<p>14 maximumscore 1 Het antwoord dient de volgende strekking te hebben: Sherman staat wel op al haar foto's, maar verbeeldt telkens iemand anders van wie ze de rol aanneemt.</p>		
<p>15 maximumscore 1 Het antwoord dient de volgende strekking te hebben: Schiele verbeeldt zijn emotie / zijn gevoel / de 'binnenkant'.</p>		
<p>16 maximumscore 1 Het antwoord dient de volgende strekking te hebben: Sherman verbeeldt de meerdere rollen die mensen in het leven spelen.</p>		

Het Deventer Stadhuis

17 maximumscore 3

voorbeelden van juiste kenmerken:

- het ligt precies passend / ingepast tussen twee gebouwen
- zelfde hoogte / maatverhouding
- zelfde (teruglopende) dak als gebouw links en helemaal rechts
- rangschikking in kleine en grote rechthoeken
- horizontale geleding
- bruin- / oker- / aardetinten
- pijlers bij de ingang lijken op zuilen van de gebouwen rechts

per juist kenmerk

1

18 maximumscore 2

voorbeelden van juiste verschillen:

nieuwe deel stadhuis	naastgelegen gebouwen
hedendaags	traditioneel
<ul style="list-style-type: none"> – opengewerkte, verticaal doorlopende gevelrand – zinken dak – dakkapellen 	<ul style="list-style-type: none"> – links: ontbreken gevelrand rechts: oudhollandse gevelpartij – pannendak (links en uiterst rechts) – gesloten dak (links en uiterst rechts)
galerij / open begane grond	gesloten begane grond
ingang niet meteen zichtbaar	geaccentueerde / traditionele (voor)deur
overwegend hout naast glas	overwegend baksteen (met pleisterwerk) naast glas

per juist verschil

1

19 maximumscore 2

- 1 juist
- 2 onjuist
- 3 onjuist

indien drie antwoorden juist

2

indien twee antwoorden juist

1

indien een of geen antwoord juist

0

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

20 maximumscore 1

de juiste volgorde is: b, d, c, a

Opmerking

Het scorepunt alleen toekennen wanneer de volgorde juist en volledig is.

21 maximumscore 1

voorbeelden van een juist argument:

- De vinger- en/of teenafdruk past als identificatiemiddel bij een stadhuis (waar je vingerafdruk nodig is, bijvoorbeeld bij uitgifte van identiteitsdocumenten).
- Ten Anscher trachtte op deze manier inwoners te koppelen aan het stadhuis.

22 maximumscore 1

voorbeelden van een juist antwoord:

- Het is een bewijs dat zij (via hun vinger- of teenafdruk) vereeuwigd zijn in het kunstwerk.
- Het dient als aandenken (voor thuis / aan een bijzonder project).
- Het helpt bij het terugvinden van hun eigen vinger- of teenafdruk.
- Het vergroot de betrokkenheid van de (2264) inwoners bij het stadhuis.

23 maximumscore 2

voorbeelden van juiste argumenten:

Zij wilde dat de inwoners

- konden zien waar ze mee bezig was.
- direct contact konden hebben met de kunstenaar / makers.
- het proces konden volgen.

per juist argument

1

24 maximumscore 2

voorbeelden van juiste redenen:

- Het gebouw valt op / blijft je bij / is iconisch / bijzonder.
- De samenwerking van de inwoners met de kunstenaar levert betrokkenheid voor het gehele project.
- Men herkent zich in het stadhuis door middel van het kunstwerk.

per juiste reden

1

Uniform of Uniek?

25 maximumscore 2

voorbeelden van juiste aspecten van de voorstelling:

- De draden zijn nog gespannen (terwijl hij al op de grond staat).
- De parachute is nog geopend / ligt nog niet op de grond.
- De paratroeper trekt aan de parachute / haalt de parachute binnen.
- De paratroeper heeft gebogen knieën alsof hij net op de grond is beland.

per juist aspect

1

26 A**27 maximumscore 2**

voorbeelden van juiste kenmerken:

- Het doek is rond.
- de bolling van het doek
- De draden uit het doek komen allemaal samen bij de paratroeper.

per juist kenmerk

1

28 maximumscore 1

voorbeelden van een juist antwoord:

Het kunstwerk verbeeldt zijn verbondenheid met zijn achtergrond door

- de draden die verwijzen naar zijn verbondenheid met thuis.
- de parachute (met namen) die hem helpt bij zijn landing in het nieuwe land.
- de namen van familie / vrienden die verwijzen naar waar hij vandaan komt.

29 C**30 maximumscore 3**

voorbeelden van juiste kenmerken:

- sterk / stevig materiaal
- lijkt op een harnas
- statige presentatie / gestrekte armen / staat rechtop
- het werk is groots / imposant
- (ogenschijnlijk) kostbaar materiaal
- vorm van een koningsmantel
- neemt veel ruimte in

per juist kenmerk

1

Vraag	Antwoord	Scores
31	maximumscore 2	
	De antwoorden dienen de volgende strekking te hebben:	
	<ul style="list-style-type: none"> • Beide zijn metaalkleurig / materiaalkleurig 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • In beide gevallen is er sprake van een soortgelijke / schubbenachtige structuur 	1
32	maximumscore 2	
	voorbeelden van juiste effecten:	
	De beschouwer	
	– ziet zich weerspiegeld en/of voelt zich als het ware één met het kunstwerk.	
	– is (grotendeels) omringd door het kunstwerk en voelt zich beschermd.	
	– zal zich vanwege de grootte van het kunstwerk overweldigd / nietig voelen.	
	– voelt zich als het ware onderdeel van het leger / voelt zich machtig.	
	per juist effect	1
33	maximumscore 2	
	voorbeelden van juiste antwoorden:	
	<ul style="list-style-type: none"> • eenheid van een groot leger: 	1
	<ul style="list-style-type: none"> – Alle plaatjes samen vormen een harnas, verwijzend naar alle soldaten die samen een leger vormen. 	
	<ul style="list-style-type: none"> – Alle plaatjes zijn geordend, zoals men ook in het leger in het gelid staat. 	
	<ul style="list-style-type: none"> • identiteit van individu: 	1
	<ul style="list-style-type: none"> – Elk plaatje is uniek en verwijst naar één, unieke soldaat. 	
	<ul style="list-style-type: none"> – In het leger draagt elke soldaat een dergelijk identiteitsplaatje, om zijn identiteit te kunnen bevestigen. 	

Klederdracht op de catwalk

34 maximumscore 3

voorbeelden van juiste aspecten:

- wijde / geplooidde rok
- lange rok
- strak / nauwsluitend lijfje
- klompen
- mutsje / kapje

per juist aspect

1

35 maximumscore 2

voorbeelden van juiste verschillen:

ontwerpen Viktor & Rolf	klederdracht
korte rok	enkellange rok
blote benen / geen kousen	kousen
geen mutsje / kapje	mutsje / kapje

per juist verschil

1

36 maximumscore 2

voorbeelden van juiste antwoorden:

- De klompen hebben een hoge hak.
- De klompen hebben een (V&R) logo.
- De klompen hebben een puntige neus.
- De klompen zijn glimmend.

per juist antwoord

1

37 maximumscore 1

voorbeelden van een juist antwoord:

- Ze gebruiken een herkenbaar Nederlands product (in een show in Parijs) om hun Nederlandse afkomst te onderstrepen.
- De combinatie van een grove klomp en een elegante hak werkt vervreemdend en is spraakmakend, passend bij hun identiteit.

Vraag	Antwoord	Scores
<p>38 maximumscore 2 voorbeelden van juiste redenen:</p> <ul style="list-style-type: none"> – om te refereren aan het beeld van vrouwen in klederdracht (die ook vaak een juk dragen) – om het model in de spotlights te zetten – om de geshowde kleding uit te spreiden / tentoon te stellen <p>per juiste reden</p>		1
<p>39 maximumscore 2 voorbeelden van juiste aspecten:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Het is voor een model lastig om op dergelijke klompen een show te lopen. – Het is voor een model zwaar om met een dergelijk juk een show te lopen. – Het is voor een model te warm wanneer lampen van zo dichtbij op je hoofd schijnen. – Het is erg donker, de modellen zien niet goed waar ze lopen. – De lampen verblinden de modellen waardoor ze niet goed kunnen zien waar ze lopen. <p>per juist aspect</p>		1
<p>40 maximumscore 2 voorbeelden van juiste antwoorden:</p> <ul style="list-style-type: none"> • modeontwerpers: <ul style="list-style-type: none"> – Ze ontwerpen kleding. – Ze presenteren hun collectie voor de modewereld / in een modeshow. • kunstenaars: <ul style="list-style-type: none"> – Hun kleding is ondergeschikt aan het idee / concept dat ze uit willen dragen. – De modellen zijn een soort lopende installaties. 		1 1

5 Aanleveren scores

Verwerk de scores van de alfabetisch eerste vijf kandidaten per examinator in de applicatie Wolf. Accordeer deze gegevens voor Cito uiterlijk op 31 mei. Meteen aansluitend op deze datum start Cito met de analyse van de examens.

Ook na 31 mei kunt u nog tot en met 11 juni gegevens voor Cito accorderen. Deze gegevens worden niet meer meegenomen in de hierboven genoemde analyses, maar worden wel meegenomen bij het genereren van de groepsrapportage.

Na accordering voor Cito kunt u in Wolf de gegevens nog wijzigen om ze vervolgens vrij te geven voor het overleg met de externe corrector. Deze optie is relevant als u Wolf ook gebruikt voor uitwisseling van de gegevens met de externe corrector.

tweede tijdvak

Ook in het tweede tijdvak wordt de normering mede gebaseerd op door kandidaten behaalde scores. Wissel te zijner tijd ook voor al uw tweede-tijdvak-kandidaten de scores uit met Cito via Wolf. Dit geldt **niet** voor de aangewezen vakken.

6 Bronvermeldingen CSE

afbeelding 1	https://en.wikipedia.org/wiki/File:Rembrandt_self-portrait_1635.jpeg
afbeelding 2	https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Egon_Schiele_-_Self-Portrait_with_Lowered_Head_-_Google_Art_Project.jpg
afbeelding 3	https://www.moma.org/interactives/exhibitions/2012/cindysherman/gallery/10/#/2/untitled-476-2008/z=true
afbeelding 4	http://www.dphoto.co.nz/interviews/2017/2/13/cindy-sherman-an-interview-with-curator-aaron-lister
afbeelding 5	via kunstenaar (Loes ten Anscher) ontvangen
afbeelding 6	http://www.kamermuziek-deventer.nl/wp-content/uploads/2013/09/Interieurfoto-nieuwbouw-met-vlakverd.-en-vingerprints-vensters-1.jpg
afbeelding 7	http://kemner.nl/deventer-raamwerk/
afbeelding 8a en 8c	stills uit https://www.youtube.com/watch?v=ikbZ6b9In94
afbeelding 8b	http://www.loestenanscher.nl/kunstprojecten/projecten/deventer-raamwerk/het-ophalen-van-de-vinger--en-teenafdrukken/
afbeelding 8d	http://www.loestenanscher.nl/kunstprojecten/projecten/deventer-raamwerk/film-het-deventer-raamwerk/
afbeelding 9	http://www.loestenanscher.nl/kunstprojecten/projecten/deventer-raamwerk/communicatie-deventer-raamwerk/
afbeelding 10	http://old.likeyou.com/gfx/do-ho_suh_lehmann_04.jpg
afbeelding 11	http://www.fabricworkshopandmuseum.org/Artists/ArtistDetail.aspx?ArtistId=8295820c-0ea1-4290-a95c-5eb7a329e4ab
afbeelding 12	https://www.yellowtrace.com.au/do-ho-suh-polyester-sculptures/
afbeelding 13	https://nl.pinterest.com/pin/519321400775623218/
afbeelding 14	https://nl.pinterest.com/pin/381680137154404245/visual-search/?x=4&y=2&w=552&h=736

afbeelding 15	https://nl.pinterest.com/pin/519321400775623218/
afbeelding 16	https://stedelijkmuseumalkmaar.nl/picassoinholland/
afbeelding 17	https://i.pinimg.com/originals/5d/e1/a8/5de1a899c5cc3c48459b169d1fe611e0.jpg (geraadpleegd 11-07-2018)
afbeelding 18	https://www.gettyimages.nl/gebeurtenis/paris-fashion-week-f-w-08-viktor-rolf-73325168?#model-walks-down-the-catwalk-during-the-viktor-rolf-fashion-show-as-picture-id73433243
afbeelding 19	foto uit eigen bezit
afbeelding 20	https://www.modemuze.nl/collecties/klompen-anna-maria
afbeelding 21	https://www.nytimes.com/2007/03/01/fashion/shows/01DIARY.html
figuur 1	https://www.rijksmuseum.nl/nl/collectie/RP-P-OB-5
figuur 2 en 4	https://www.rembrandthuis.nl/nl/etsen/
figuur 3	https://www.rijksmuseum.nl/nl/collectie/RP-P-OB-12.284
figuur 5	https://nmwa.org/explore/artist-profiles/cindy-sherman
figuur 6	http://universes-in-universe.de/car/venezia/bien49/kor/e-suh.htm
figuur 7	https://www.house-of-cards.nl/product/marken-meisjes-in-klederdracht-hc2769/ (geraadpleegd 12-09-2018)
figuur 8	https://www.modemuze.nl/collecties/twee-vrouwen-walcherse-streekdracht-gekleed-werkdracht-walcheren (geraadpleegd 12-09-2018)

(internetbronnen geraadpleegd 21-05-2018, anders vermeld tussen haakjes)

6 Bronvermeldingen Magazine Identiteit

pagina 1 (van links boven naar rechts onder)

Markthal Rotterdam	bron: Hollandse Hoogte, foto gemaakt door Rob van Esch
Francine LeClercq	https://www.rijksmuseum.nl/en/rijksstudio/1882689--entries-rijksstudio-award-2017-top-10/creations/4eeb0691-1f9c-4357-97b1-f99265e23bec (controle 10-07-2018)
Egon Schiele	https://www.artsy.net/artwork/egon-schiele-self-portrait-with-raised-bared-shoulder
Exactitudes	https://www.exactitudes.com/index.php?/series/detail/146
Maurice Haak	https://www.ad.nl/den-haag/vissersvrouwen-zien-zichzelf-in-museum~a46c63bd/
Hendrik Kerstens	© Hendrik Kerstens

pagina 2 en 3 (van links boven naar beneden en rechts boven naar beneden)

Vincent Van Gogh	Zelfportret als schilder, Parijs, december 1887 - februari 1888 Zelfportretten, Parijs, januari-juni 1887 Zelfportret met verbonden oor, Arles, januari 1889 Vincent Van Gogh in collectie Vincent van Gogh Museum, Amsterdam https://www.vangoghmuseum.nl/nl/zoeken/collectie (download 02-07-2018)
Vincent Van Gogh	Zelfportret, 1887 is afkomstig uit collectie Rijksmuseum, Amsterdam https://www.rijksmuseum.nl/nl/collectie/SK-A-3262 (download 02-07-2018)

Atelier Ted Noten <http://www.marcelvankan.nl/works-commissioned-by-atn/new-identifications-zuiderzee-museum/>

James Molison <http://jamesmollison.com/books/where-children-sleep/juan-david10-medellin-colombia/>

Willem Popelier
Samuel Fosso foto verkregen via kunstenaar
<https://akronartmuseum.org/collection/Obj4015?sid=33&x=2047&port=187>

pagina 4 en 5

Bente Wilms <http://www.mistermotley.nl/art-everyday-life/de-hku-exposure>
<http://exbunker.nl/expositie/bente-wilms/>
<https://www.instagram.com/bentewilms/>

pagina 6 en 7

Efrat Zehavi <http://www.passportraits.com>
<http://www.mu.nl/nl/about/agenda/passportraits-performance-by-efrat-zehavi>

pagina 8 (van links boven naar rechts onder)

Saul Steinberg <http://saulsteinbergfoundation.org/essay/fingerprints/>

Thonik huisstijl ontworpen door Thonik, afbeeldingen via <http://www.thonik.nl/work/boijmans-van-beuningen/>

Zanele Muholi via <https://www.domusweb.it/en.html>

Arjan Benning beeld: Arjan Benning en Jona Rotting, beeld verkregen via Arjan Benning

Tegeltableau <https://www.rijksmuseum.nl/nl/collectie/BK-NM-10831-A>

Hugo Kaagman foto door Fred Leeftang en gedrukt in het AD
<https://www.ad.nl/delft/stortvloed-aan-ideeeneuml-n-om-evenement-te-redden~aec51089/38619807/>

(internetbronnen geraadpleegd 07-05-2018, anders vermeld tussen haakjes)

Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling heeft ernaar gestreefd de auteursrechten op hier gebruikt materiaal te regelen volgens de wettelijke bepalingen. Wie desondanks meent zekere rechten te kunnen doen gelden, wordt verzocht contact op te nemen met Cito.